خراسان روزنامه صبح ایران
پنج‌شنبه ۲۰ مهر ۱۳۹۶ . ۲۱ محرم ۱۴۳۹ . شماره ۱۹۶۵۶

دادبه: «رندی» نزد حافظ یک مکتب است

اصغر دادبه، حافظ‌پژوه پیش کسوت، «رندی» را نزد شاعرانی همچون خواجوی کرمانی، جزئی از کل خواند اما معتقد است «رندی» نزد حافظ یک مکتب به تمام معناست. وی در مراسم بزرگداشت این شاعر در انجمن آثار و مفاخر فرهنگی ایران افزود: آن‌ها در حوزه عرفان، رندی را جزئی از شکل‌گیری انسان کامل به کار برده‌اند، در واقع نزد کسانی مانند خواجو، رندی جزئی است از یک کل اما نزد حافظ اصل قضیه همان رندی است.

ناگهانِ شعر

امروز با یاد روز حافظ

■ ۱

درخت دوستی بنشان که کام دل به بار آرد
نهال دشمنی بر کن که رنج بی‌شمار آرد
چو مهمان خراباتی به عزت باش با رندان
که درد سر کشی جانا گرت مستی خمار آرد
شب صحبت غنیمت دان که بعد از روزگار ما
بسی گردش کند گردون بسی لیل و نهار آرد
عماری دار لیلی را که مهد ماه در حکم است
خدا را در دل اندازش که بر مجنون گذار آرد
بهار عمر خواه ای دل و گرنه این چمن هر سال
چو نسرین صد گل آرد بار و چون بلبل هزار آرد
خدا را چون دل ریشم قراری بست با زلفت
بفرما لعل نوشین را که زودش با قرار آرد
در این باغ از خدا خواهد دگر پیرانه سر حافظ
نشیند بر لب جویی و سروی در کنار آرد

■ ۲

دلبر برفت و دلشدگان را خبر نکرد
یاد حریف شهر و رفیق سفر نکرد
یا بخت من طریق مروت فرو گذاشت
یا او به شاهراه طریقت گذر نکرد
گفتم مگر به گریه دلش مهربان کنم
چون سخت بود در دل سنگش اثر نکرد
شوخی مکن که مرغ دل بی‌قرار من
سودای دام عاشقی از سر به در نکرد
هر کس که دید روی تو بوسید چشم من
کاری که کرد دیده من بی‌نظر نکرد
من ایستاده تا کنمش جان فدا چو شمع
او خود گذر به ما چو نسیم سحر نکرد

■ ۳

حجاب چهره جان می‌شود غبار تنم
خوشا دمی که از آن چهره پرده برفکنم
چنین قفس نه سزای چو من خوش الحانی است
روم به گلشن رضوان که مرغ آن چمنم
عیان نشد که چرا آمدم کجا رفتم
دریغ و درد که غافل ز کار خویشتنم
چگونه طوف کنم در فضای عالم قدس
که در سراچه ترکیب تخته بند تنم
اگر ز خون دلم بوی شوق می‌آید
عجب مدار که همدرد نافه ختنم
طراز پیرهن زرکشم مبین چون شمع
که سوزهاست نهانی درون پیرهنم
بیا و هستی حافظ ز پیش او بردار
که با وجود تو کس نشنود ز من که منم

حافظ را با این کتاب‌ها بهتر بشناسیم

نعمت‌ا... پناهی
npanahi90@Gmail.com

«حافظ» حافظه ناخودآگاه جمعی ما ایرانیان است. مونس لحظه های تنهایی و عسرت، شادی و شعف. او روایتگر حال و روز انسانی است که پایی در خاک دارد و سری ماورا افلاک. این همه را باید به جادوی کلام و معجون سحرانگیز شعرش افزود و طعم خوشگوار غزلیاتش را چشید. غزلیاتی که حتی در آن سوی مرزها، رستاخیزی در دل شاعر و نویسنده شهیر آلمانی، گوته (۱۷۴۹- ۱۸۳۲ م.) به پا کرده است. موزه گوته در منطقه مرکزی شهر فرانکفورت، امروزه گنجینه چشم نوازی است که وجود نسخه ای از دیوان حافظ در این موزه برای ما ایرانیان شعف انگیز و عبرت آموز است. حافظ خوانی و ادراک مفاهیم نابی که در تک تک ابیات دل انگیز نهفته است، کار آسانی نیست. آسان نیست چون لایه های رنگارنگی از حکمت، مفاهیم قرآنی، نماد های اسطوره ای و اشارت های عرفانی در باطن کلام تنیده شده است:

ندیدم خوش‌تر از شعر تو حافظ
به قرآنی که اندر سینه داری

بنابراین بهتر است از حافظ شناسان و آثارشان مدد گرفت؛ منابع بی شماری که معرفی محتوایی برخی از آن‌ها در شناخت شعر و اندیشه پر نقش و نگار حافظ بسیار موثر است همان دیوان شعر اعجاب آوری که آمیزه ای از هنر و اندیشه است: ای بی خبر بکوش که صاحب خبر شوی/ تا راهرو نباشی کی راهبر شوی.

■ **شرح شوق، سعید حمیدیان، نشر قطره**

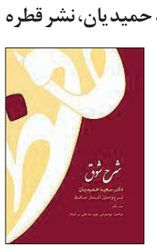

در پیشگفتار کتاب آمده است: این دفتر به هیچ روی از شمار شروح گذشته یا شروح کمابیش سنتی نیست، از چند لحاظ: شرح لغوی و دستوری نیست، اگرچه از حیث امور لغوی، دستوری یا زبانی نیز شاید آن را کمابیش دقیق تر از این سنخ شروح بیابید. این کتاب شرحی بر پایه ساده‌سازی معنایی نیست چون نگارنده اش اعتقادی به این کار ندارد بلکه با تجزیه و تحلیل دقیق عناصر هر شعر، اعم از کل شعر و یکایک ابیات و آحاد آن سروکار دارد. این دفتر، شرحی است بر پایه تجزیه و تحلیل ساختار هر شعر و بررسی پیوندهای اجزای شعر، از ساختار معنایی و مضمونی ابیات گرفته تا عناصر بیانی همچون تشبیهات، استعارات، نمادها و به طور کلی تصاویر و بن مایه ها (موتیف ها) و نیز صنایع، زبان و... شرح حاضر را می توان شرح و تفسیر شعر حافظ با شعر پارسی دانست، در درجه اول با اشعار خود او و آن گاه کلیه متون مهم پهنه سخن پارسی.

■ **از کوچه رندان عبدالحسین زرین کوب، انتشارات امیر کبیر**

کتابی است بسیار خواندنی به قلمی شگرف و وزین در شرح روزگار و احوال حافظ. ویژگی مثبت کتاب دکتر زرین کوب، مستند بودن مباحث است و این که نویسنده سعی کرده بی طرفی را در ارزیابی های خود حفظ کند. «از کوچه رندان» در ۱۲ فصل، ما را با جنبه های جالبی از زندگی حافظ و اندیشه اش آشنا می کند به ویژه این که دکتر زرین کوب در فصل های مختلف کتاب از زوایای گوناگونی به شناخت حافظ پرداخته است. یک بار حافظِ شاعر، یک بار حافظِ عارف، یک بار اهلِ مدرسه، بار دگر اهلِ خرابات، حافظ قرآن، دوست پادشاه و... گاهی هم به بحث درباره فرهنگ و اوضاع شیراز در آن زمان گریزی زده است.

زنده یاد زرین کوب در مقدمه کتاب می نویسد: این جا در کوچه رندان چه می جویم؟ راه تازه ای به شناخت حافظ. جایی که در مسجد و خانقاه ردپایی از وی باقی نمانده باشد، نشانش را شاید بتوان یافت اما کسی که می گوید «حافظم در مجلسی دردی کشم در محفلی»، آن اندازه زرنگی دارد که در کوچه رندان هم خود را از چشم های کنجکاو بوالفضولان پنهان دارد. با این همه تحقیق که در احوال وی کرده اند، با این همه تفسیر که بر اشعارش نوشته اند، هنوز که می داند وقتی وی از عشق و شراب صحبت می کند منظورش شوق و مستی اهل راز است یا شراب و شاهد شیراز؟ در شعر او همه چیز رنگ ابهام دارد و رنگ اسرار...

■ **عرفان حافظ یا تماشاگه راز، مرتضی مطهری، انتشارات صدرا**

کتاب «تماشاگه راز» در واقع سلسله سخنرانی های شهید مرتضی مطهری درباره «عرفان حافظ» است که حوالی سال ۱۳۵۰ در دانشکده الهیات و معارف اسلامی دانشگاه تهران انجام و از سوی انتشارات صدرا و با مقدمه عبدالعظیم صاعدی منتشر شد. این کتاب در واقع نوعی معرفی اجمالی عرفان و تصوف اسلامی است. استاد شهید مطهری برای شناخت حافظ دو راه پیشنهاد می کند: ۱. مراجعه به تاریخ ۲. دیوان او؛ همچنین پنج فرضیه را در باب شخصیت فکری و ویژگی اشعار حافظ مطرح می کند. استاد مطهری جزو اندیشمندانی است که ضمن عارفانه خواندن اشعار حافظ، سعی در تبیین اصول جهان‌بینی عرفانی این شاعر دارد. این کتاب به سوالات مهمی مثل: حافظ کیست؟ چگونه می توان با زبان او آشنا شد؟ رمز تفسیر اشعار حافظ چیست؟ چگونه می توان از تفاسیر نادرست درباره اشعار حافظ دوری گزید؟ اصول جهان بینی عرفانی چیست؟ آیا ظاهر اشعار حافظ حقیقت است؟ علت رمز گویی عرفا چیست؟ پاسخ می دهد.

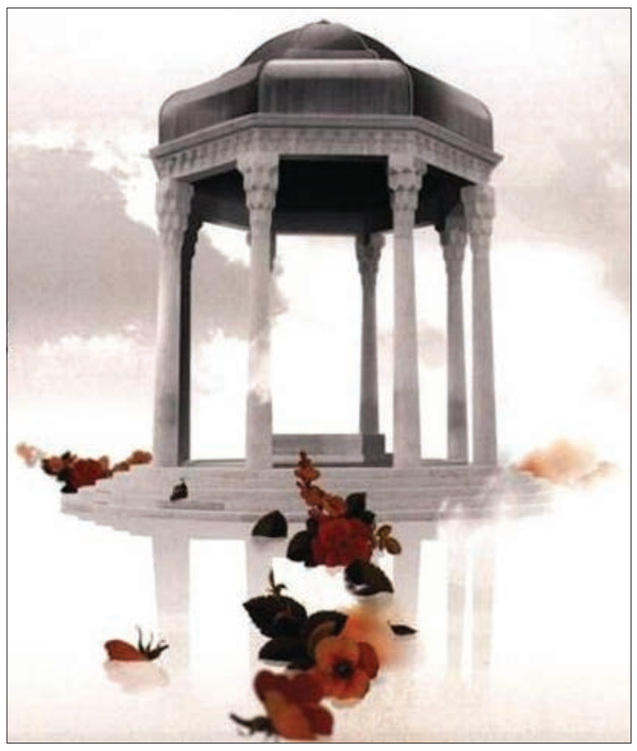

■ **مکتب حافظ، مقدمه بر حافظ شناسی، منوچهر مرتضوی، نشر توس**

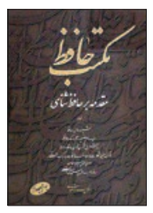

به گفته بهاءالدین خرمشاهی، کتاب مکتب حافظ در واقع مفتاح حافظ شناسی و از مراجع عمده و کلاسیک نوین در حافظ پژوهی است. مرتضوی در فصل الخطاب این کتاب آورده است: «جامعه ادبی و فرهنگی ایران، حافظ را از همان روزگار که دیوان و شعر او شناخته شده، هم شاعر و هم عارف شناخته و عوام و خواص با رسمی شناختن لقب «لسان الغیب»، او را یکی از اسرار دانان و آگاهان از عوالم غیبی تلقی کرده اند. همه بحث ها در چاپ های پنج گانه کتاب مکتب حافظ از نظر پایه و اساس و محور برای اثبات و شناساندن ماهیت این سخنور بزرگ و شعر او بوده و نتیجه ای که گرفته ایم و در صحت آن شکی نداریم، این است که اولاً حافظ غزل پردازی در ردیف دیگر غزل سرایان نبوده است. ثانیاً حافظ، عارفی در ردیف بزرگانی چون مولانا نیز محسوب نمی شود، بلکه شاعری غزل سراست که بهره عظیمی از مفاهیم اساسی عرفان و طریقت داشته است. ثالثاً اگر بخواهیم او را با یک عنوان معرفی کنیم، باید بپذیریم چنان که خود به تصریحی مطلق بارها تأکید کرده، «رند» و مشرب شاعرانه اش نیز «رندی» بوده است.

■ **ذهن و زبان حافظ، بهاءالدین خرمشاهی، انتشارات ناهید**

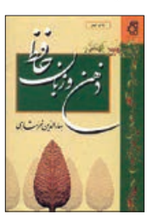

هفت فصل این کتاب به موضوعاتی مانند: اسلوب هنری حافظ و قرآن، میل حافظ به گناه، حافظ و انکار معاد؟ اعجاز در ایهام و اختلاف قرائت ها می پردازد. خرمشاهی ساختار غزلیات حافظ را متأثر از ساختمان سوره ها و آیات قرآن می داند که به ظاهر ناپیوسته اند و انسجام ندارند، اما در پس این ناپیوستگی ظاهری، سبک و اسلوبی هنرمندانه نهفته است که در آن زیبایی و زندگی، صرافت طبع و فیضان روح موج می‌زند و به آن همواره تنوع و تازگی می‌بخشد.

پیک خبر

۳ خواننده معروف به ۲ سال حبس تعزیری محکوم شدند

شنیده شده است علی لهراسبی، سینا سرلک و رضا صادقی به اتهام مشارکت در سرقت ادبی از سوی شعبه ۱۰۶۰ دادگاه کیفری دو مجتمع قضایی کارکنان دولت تهران گناهکار شناخته شده اند که رای صادر شده برای این سه خواننده مطرح و مردمی، تحمل دو سال حبس تعزیری است. گفته می‌شود علی لهراسبی و رضا صادقی ترانه «سوغاتی» از اردلان سرفراز را خوانده و منتشر کرده بودند. رضا صادقی در یادداشتی نوشته بود، این اثر را به شکل زمزمه وار و دلی خواندم و مثل قطعات خاطره انگیز دیگر در کانال تلگرامم قرار دادم و به اشتباه برخی سایت های پخش آثار موسیقایی این قطعه را اثر جدید من معرفی و پخش کردند. رضا صادقی در پایان این یادداشت از اردلان سرفراز عذرخواهی کرده بود. همچنین، قطعه «برخیز» با صدای سینا سرلک که به عنوان یکی از قطعات سریال پربیننده «شهرزاد» منتشر شده بود، در گذشته با صدای ابراهیم حامدی و با نام «محتاج» منتشر شده بود. این قطعه هم سروده اردلان سرفراز است و سال ها پیش در کتاب «از ریشه تا همیشه» این ترانه سرا، با مجوز رسمی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی در ایران به چاپ رسیده است. در این زمینه شنیده شده است، این پرونده در دادگاه فرهنگ و رسانه بررسی و منجر به صدور کیفرخواست شده و سپس به شعبه ۱۰۶۰ دادگاه کارکنان دولت ارجاع و در نهایت رای صادر شده خبر از محکومیت این سه خواننده داشته است. حکم صادر شده قطعی نیست. البته، مریم رفایی مدیر برنامه های سینا سرلک گفت: این حکم هنوز قطعی نشده است و تا ۱۵ روز دیگر نتیجه نهایی مشخص می شود. رضا صادقی در گفت‌وگو با ایسنا و در واکنش به این خبر گفت: دو سال پیش در کانال تلگرامم صوتی منتشر شد که این قطعه در حدیک گیتار زدن و خواندن چهار بیت از شعر «سوغاتی» آقای سرفراز بود. در این صوت تلگرامی حتی صدای محیط و در و دیوار نیز شنیده می‌شود. او ادامه داد: اما انگار ایشان و امصیبتا سر داده که سرقت ادبی انجام شده است. با نظرها و افکار آقای سرفراز هیچ سنخیتی ندارم اما در جایگاه پیرمرد جاافتاده ادبیات مملکت برای او احترام قائل هستم. الان هم بندر عباس هستم و آخر مهر به تهران می‌آیم.

جدول، سرگرمی، ورزش ذهن [۱۳۹۶/۷/۲۰]

معمای هوش

دوشنبه‌ها و پنج‌شنبه‌ها

دو مهره وزیر داریم که هریک می‌توانند تعدادی از خانه‌ها را طبق قوانین حرکت وزیر، تهدید به حمله کنند.
به نظر شما چطور می‌توان این دو مهره را در صفحه جای‌گذاری کرد تا این دو وزیر کمترین تعداد خانه‌ها را تهدید کنند؟!
توجه داشته باشید که در این معما، تنها تعداد خانه‌های مصون مانده از تهدید مهم است، پس تفاوتی نمی‌کند که یک وزیر به خانه‌ای حمله کند یا دو وزیر.

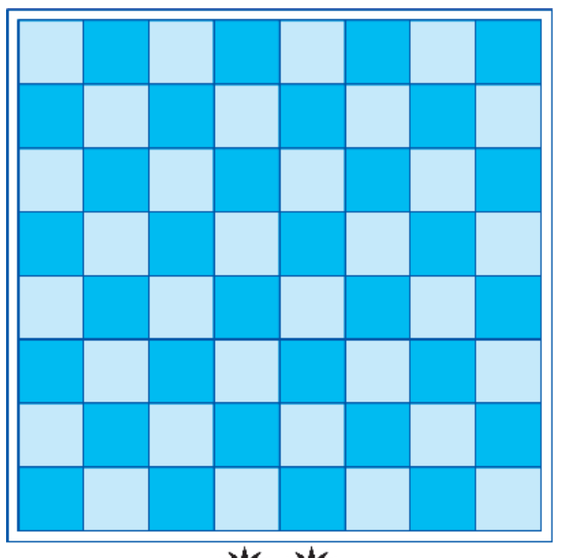

برای یادآوری، قانون حمله مهره وزیر در شطرنج، ترسیم شده است.

ناویاب

دوشنبه‌ها و پنج‌شنبه‌ها

«ناویاب» از پرطرفدارترین سرگرمی‌های منطقی جهان است.
هر ناویاب، یک اقیانوس فرضی مربعی است که چند «رزم ناو»، «ناوشکن»، «اژدرافکن» و «زیردریایی» در آن پنهانند و ما باید جای ادوات پنهان را کشف کنیم.
نوع و تعداد ادواتی که باید در هر اقیانوس باشد، زیر آن مشخص است. ضمنا همیشه «رزم‌ناو» ۴ خانه، «ناوشکن» ۳ خانه، «اژدرافکن» ۲ خانه و «زیردریایی» یک خانه جا اشغال می‌کند. برای راهنمایی، ماهیت بعضی از خانه‌ها از ابتدا مشخص شده است.

قوانین:

ارقام بیرون جدول، می‌گویند که در هر سطر یا ستون چند خانه در اشغال ادوات است.

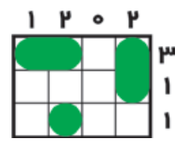

تمام ادوات در این معما «افقی» یا «عمودی» هستند و هرگز مورب نیستند.

ادوات در این معما به هیچ وجه در همسایگی هم نیستند (حتی از گوشه‌ها).

نکته‌ها:

- شکل پُرشدگی خانه‌ها مهم است و پُر بودن خانه‌ها با «دایره»، «نیم‌دایره» یا «مربع» در صحت جواب تاثیر دارد.
- «ناویاب» یک معمای منطقی است، پس موقعیت‌ها را حدس نزنید! با کشف روابط منطقی، ماهیت قطعی بعضی خانه‌ها را تعیین و با استناد به خانه‌های معلوم، کم کم ماهیت خانه‌های دیگر را هم مشخص کنید.
- خانه‌هایی را که مطمئنید حاوی هیچ یک از ادوات نیستند، با ضربدر یا علامت آب (≈) مشخص کنید.
- خانه‌هایی را که مطمئن هستید باید پُر باشند ولی شکل پُرشدگی‌شان مشخص نیست، با یک خال سیاه مشخص کنید.
- پاسخ معمای امروز را در روز بعد ببینید و با پاسخ‌تان مقایسه کنید. فراموش نکنید که ناویاب فقط و فقط یک پاسخ دارد!

سودوکو

هر روز

قانون:
ارقام ۱ تا ۹ را طوری در خانه‌های خالی بنویسید که در هر سطر، در هر ستون و در هر مربع ۳ در ۳ هیچ‌رقمی تکراری نباشد.

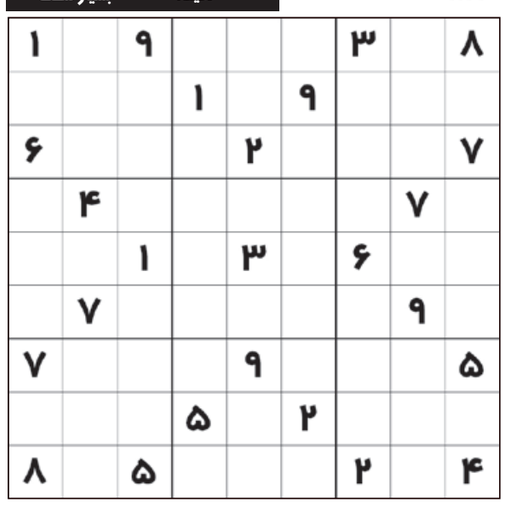

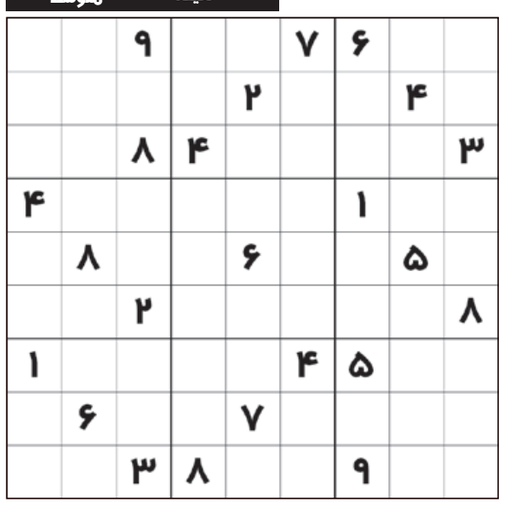

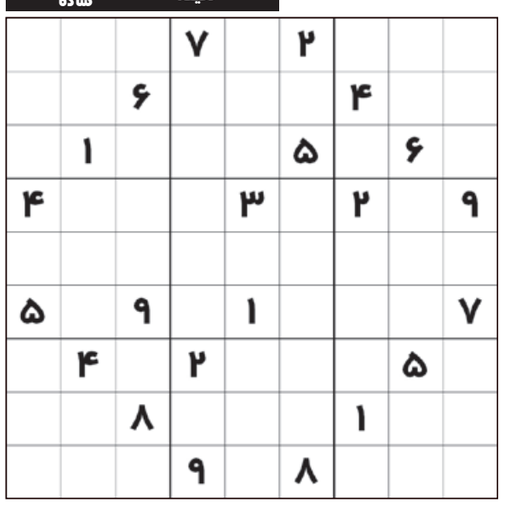

واژه یابی

پنج‌شنبه‌ها

قانون: کلماتی از متن زیر، رنگی هستند. هریک از این کلمات به صورت یک خط مستقیم در جدول مخفی شده‌اند. آن‌ها را بیابید و خط بزنید. خواهید دید که برخی حروف هنوز خط نخورده باقی مانده‌اند. آن‌ها را به ترتیب در کنار هم قرار دهید تا رمز این سرگرمی «واژه‌یابی» را کشف کنید.

د	ا	ر	ب	ی	د	ت	ه	ر	ن
ر	ت	ا	ن	ج	چ	ت	ی	و	ل	ق
س	ک	ن	ا	ب	ا	ر	ش	ش	ب	ر
ی	م	ت	ظ	ق	ه	م	ا	ک	ا	ع
ز	ی	س	ب	س	ب	ج	خ	ق	ه
د	ن	ا	ی	ا	ر	ر	ی	ذ	ت	ک
ه	س	ا	ل	س	خ	ا	ت	ف	ش
م	ر	ی	س	ن	و	ت	ا	ن	ن	ی
د	ا	خ	و	ر	م	پ	ق	ب	ک	پ
ی	ب	ی	ر	ا	خ	ت	س	ل	ی	و
د	ج	ر	م	ج	س	پ	ش	ر	ا	ب
ا	ی	ا	گ	ر	ی	ت	و	ه	پ	ل
ز	ن	ت	ت	ز	ق	ز	س	ش	ک	ه
ا	گ	ی	ل	ف	ا	ی	ا	ک	ا	ی
م	ف	و	ک	ی	ا	ر	ب	ب	ش	ن

نکته‌ها: کلمات شاید در جهات مختلف حتی چپ به راست، پایین به بالا یا مورب درج شده باشند. در آغاز کلمات بلند تر را پیدا کنید و در آخر سراغ کلمات کوچک ۴ حرفی، ۳ حرفی و ۲ حرفی بروید.

در حاشیه برگزاری مراسم قرعه‌کشی دیدارهای مرحله یک‌هشتم‌نهایی مسابقات فوتبال جام حذفی باشگاه‌های کشور از سوی سعید فتاحی، رئیس کمیته مسابقات سازمان لیگ اعلام کرد، هشتادو پنجمین دربی تهران روز پنج‌شنبه ۴ آبان ماه در ورزشگاه آزادی تهران برگزار خواهد شد. پیش از این اعلام شده بود دیدار استقلال با پرسپولیس ۵ آبان ماه برگزار خواهد شد. بعد از اعلام تاریخ جدید دربی خیلی از سایت‌ها و روزنامه‌های کشور با توجه به حضور برانکو و شفر در راس کادر فنی سرخابی از دربی ۸۵ به عنوان اولین دربی تمام خارجی نام بردند اما در واقع دربی ۸۵ اولین تقابل ۲ مربی خارجی در تاریخ دربی‌های تهران نیست و پیش از این هم سرخابی با مربیان خارجی مقابل هم قرار گرفته‌اند. در تاریخ ۴۹ ساله دربی تهران تاکنون ۸ بازی با حضور ۲ مربی خارجی روی نیمکت ۲ تیم برگزار شده است. در این ۸ بازی پرسپولیس ۴ بار پیروز میدان بوده و استقلال ۲ بار توانسته رقیب دیرینه خود را شکست دهد و ۲ بازی هم با نتیجه تساوی به اتمام رسیده. دربی شماره ۸، اولین دیدار سرخابی با ۲ مربی خارجی بود که در آن بازی، پرسپولیس با هدایت آلن راجرز توانست استقلال با مربی گری رایکوف را شکست دهد. در دربی نهم بازهم این ۲ مربی مقابل هم قرار گرفتند که این بازی هم با برتری ۲- صفر سرخ‌پوشان به اتمام رسید. در دربی شماره ۱۰ استقلال با رایکوف توانست پرسپولیس راجرز را شکست دهد. دربی یازدهم تقابل سرخابی و رایکوف و راجرز با نتیجه یک-صفر به سود استقلال به اتمام رسید. در سال ۵۲ پرسپولیس بازهم با راجرز مقابل استقلال و رایکوف قرار گرفت که در آن بازی برد تاریخی سرخ‌پوشان با ۶ گل رقم خورد. بعد از آن در دربی سیزدهم بازهم رایکوف و راجرز در تهران به هم رسیدند که این بار بازی با تساوی یک-یک به اتمام رسید.

پاسخ‌ها

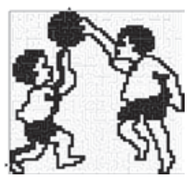

اسب سفید به e۳ می‌رود.
اگر شاه سیاه به f۳ برود یا سرباز سیاه ردیف f اسب سفید را بزند، وزیر سفید به g۲ می‌رود تا سیاه مات شود.
اما اگر سرباز های سیاه هر حرکت دیگری انجام دهند وزیر سفید به d۵ می‌رود تا سیاه مات شود.

CMYK